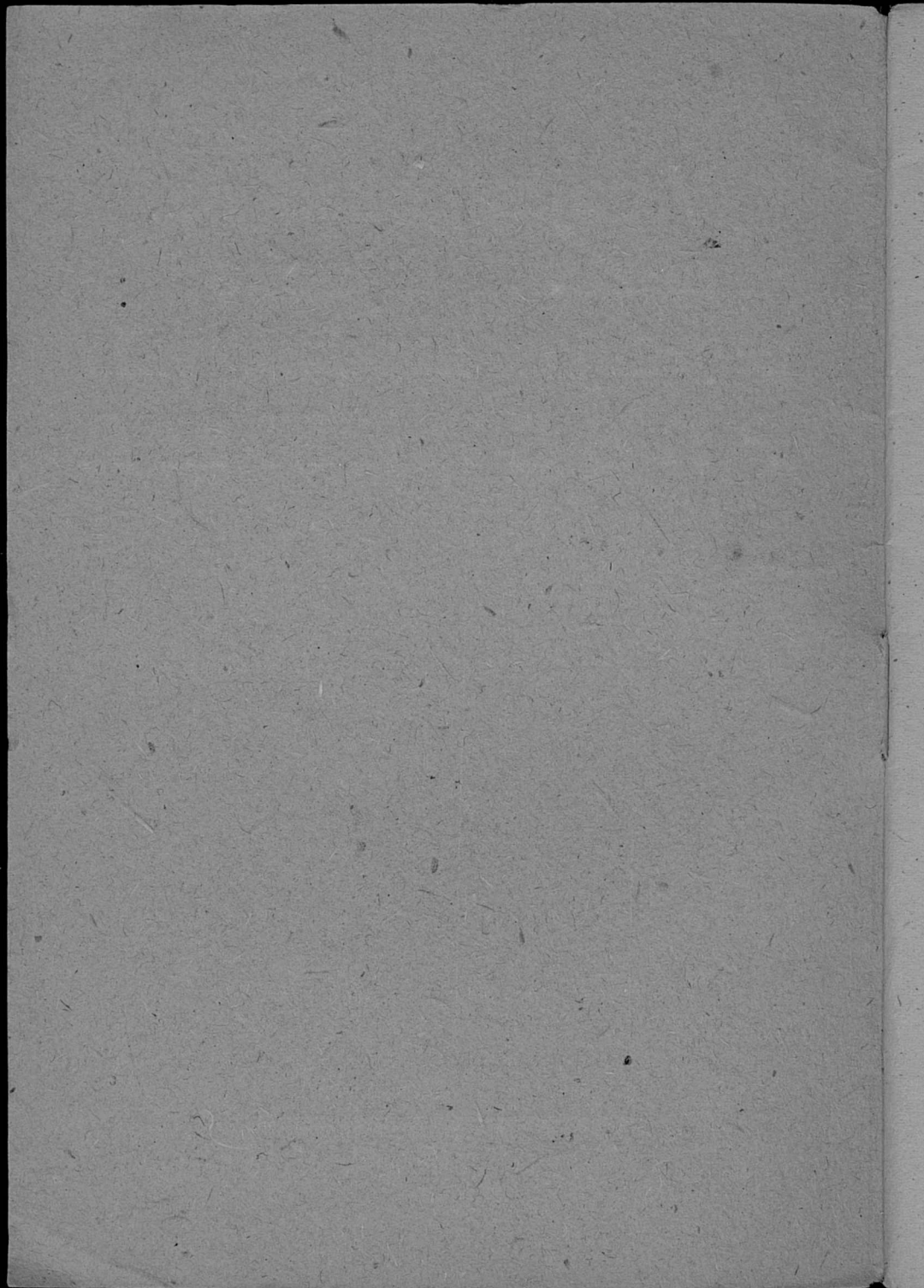

Verujtʹsʹjaskəd da
bezboznikjackəd
bešedajas nuədəm vblə
P R O G R A M M A

OGIZ — GAIZ — MOSKVA — 1 9 3 3

КОМИ-3

2-1214
SSSR-sa VOINSTVUJUŠEĀJ BĒZBOZŅIKJAS SOJVZLĒN
CENTRALŅĀJ SĀVEI

Verujtšjaskəd da
bezbozņikjaskəd
bešedajas nuədəm vblə
PROGRAMMA

Г.П.Б. в Лигр²

Ц. 1934 г.

Акт. № 95

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

n
p
v
k
l
l
E
a
r
r
z
k
S
r
t
l
S
P
C
P
P
z
r
P

TUJDƏD

Tajə programmasə artaləma uzaləş jəzlə, kodjas avuna őrədcəmaəş religijaəskəd, libə ətarə-mədarə məvpaəş-na, kodjaslən socialistiçeskəj stroitelstvo uspexjas vlijannə ulən mirovoztrennəş vezşə. Tajə programma kuzəş siz-zə pozə nuədny beşedajassə nakəd, kodjas bəddəny-nin ašnyšə verujftəmən da daşəş nin pərnə libə veşig pəraməş-nin SVB-ə (sojuz voinstvujuseix bezvoznikov), — səmən aslanəş içət gramotaş vəşna, aņtireligioznəj kruzokas pərtəzəş, nuzdajtcəny medelemtərnəj aņtireligioznəj gramotaş.

Aņtireligioznəj velədcən stav šištəmaəslən mogəş matəssa kadas petə məd pjaileikalən poliçiçeskəj da xozajstvennəj medəzəd mogjasəş. Ta kuza aņtireligioznəj kruzokjasə kolə aslanəş velədcəşjassəş voşpitajtnə klas-sjastəm socialistiçeskəj obseestvo soznatelnəj da vozməstčəş strəitəşjasəs, šetnə nalə urçitəma mənəda elementərnəj znaņnəjas da praktika vokšan šušlun.

Kruzoklən uzəş kolə munny religijaəş vazlan, vərən kəskan (reakcionnəj) rolsə erdə petkədəm vəlyn, jəz soznənnəyn religijaəs, kəzi vaz oləm koləşjassə erdə petkədəm vəlyn. Prorabotajtigas koləny ještəstvedčeskəj da j istoriçeskəj mačerial, medəm religijaəs kəzi naukalə pənyda ideologijaəs erdə petkədny, aņtireligioznəj propagandasə talunja mogjaskəd jitəmən.

Tajə programmasə vəçəma sijəs artəštəmən, mə j kruzokyn velədcəşjaslən una pələs osobennostjasəş da zaprosjasəş korəny, medəm kruzokyn veškədləşəşlə pozis vərjəny unzək təmajas.

Крузокън велӧдцӧсјаслӧс улӧн култура уровенсӧ тӧд-
вълӧн кутӧмӧн, занаттӧјассӧ колӧ вӧснӧ вӧн шертӧ, вер-
манаӧн, шорнисӧ нуӧднӧс колӧ сӧмӧн ӧтӧ ливӧ кӧк ро-
дувја вopрос куза. Крузоклӧн изьс тецӧсшсӧ медјонасӧ
сјӧ маѳериал вълас, кодӧ ем коми кӧв вълӧн.

Та рӧекън медвоз лоӧнъ Молотов да Кујбӧсев јорт
докладјас куза XVII партконференцијалӧн ресеннӧјаслӧс,
1933 во јанвар 10 лушса VKP(B) CK да CKK ӧтувја
пленимлӧн резолюцијасјас Сталин, Молотов, Кујбӧсев јорт-
јас докладјас куза. Сешса „Антирелигиознӧј ӧсевник“ (вӧрја
изданнӧс) да медвӧргън — антирелигиознӧј нѳгјас, кодја-
сӧс лезема 1932—33 воӧн роц кӧв вълӧс визӧдӧмӧн
дај оригиналнӧјјассӧ.

Таӧс кӧнзи ьӧд ӧтсӧг шетаснӧ меставъвса антирели-
гиознӧј газетјас да журналјас.

Крузокӧн вешкӧдлӧс вермас шетнӧ ьӧддӧнъ литературсӧ
и роц кӧв вълӧн, суам, „Хрестоматја дја верујусеиx и без-
возникон“, „Антирелигиознӧј ӧсевник“ (7-ӧд изданнӧ),
„Безвозник“ газет да журнал да „Антирелигиозник“ жур-
нал. Сиз-зӧ колӧ вӧјӧднӧ нагладнӧј маѳериал: плакатјас,
рисунокјас, картѳинајас, диграммјас.

Такӧд ӧтӧе крузоклӧ колӧ вӧсавлӧнъ екскурсијасјас
антирелигиознӧј ливӧ меставъвса музејӧ, метеорологицес-
кӧј селекционнӧј станицјаӧ, меставъвса астрономицескӧј
вълска вълӧ ливӧ обсерваторијаӧ да сиз возӧ.

Занаттӧ нуӧдӧмлӧн методъс — гораа ьӧддӧм ливӧ виш-
тавлӧм родув вълӧн вешӧда нуӧдӧм. Крузокӧн вешкӧд-
лӧслӧ колӧ вӧд занаттӧ воzvвв вѳра мӧврѳстнӧ сoder-
заннӧ да план вокшаӧс, колӧ воzvвв цукертнӧ меса-
въвса конкретнӧј фактјас, иллустративнӧј маѳериал да пас-
јьнӧ вopросјас проравоткасӧ нуӧдӧм вълас да лӧшӧднӧ
заданнӧјас, медън занаттӧсӧ практицескӧја закрепитнӧ.

Программаӧс, кӧзи нѳн вишталӧма, крузокӧн вешкӧд-
лӧслӧ лезӧ рашкӧда вӧргънӧнъ темјассӧ. Некѳеӧма авѳ
вѳ прораватъвјитнӧ став темасӧ. Колӧ медвоз, тајӧ про-
грамма родув вълас крузокън сјӧ ливӧ мӧд сӧстав

şerti læşædn̄ velædçan plan, setçæ seeam temajas şujəmæn, kodjas ənja kad̄n medşa jona kolənȳ kruzok̄n velædçşjaslȳ.

Търмиз лоә, индан-кә 8 livә 12 tema.

Programmān torjæn şetäm ætk̄m̄n̄ temajas, kruzoklæn ovşæj uroven̄ş şerti, pozæ ætlaædn̄ ætilææ (suam çidesajas j̄lȳş k̄k tema). A mukæd d̄rjlȳş, velædçşjaslȳşkæ jona vægæ koləmaæş, kovmas gaskæ væçnȳ mædaræ, programmān torjæn şetäm temasæ proravotajtn̄ ne æt̄in, a k̄k zanattæ vlȳn.

Mestavlȳsa uslovijajas şerti da kruzok̄n velædçşjaslæn osobennoştjas şerti vermas lon̄ kruzokæn veşkedlȳşlȳş kovmas ryt̄n̄ vyl̄ temajas, kodjasæs avu indæma programmaas. Ta d̄rji kovmas ispolzujtn̄ „Хрестоматїя дла верујусеїх і безвоznikov“, no maaterialsæ væjæmlȳşlæn da sijæs şetæmlȳşn̄ ovşæj karakterlȳş kolæ kol̄n̄, mædnogæn-kæ, maateriallȳş kolæ interesnæj, v̄nşerti, kolæ ispolzujtn̄ illustrativnæj sredstvojas da pasj̄nȳ praktičeskæj zadannæjas.

CS SVB-læn kadrjas gætævitan jukənȳş, tajæ programmasæ lezigas, çukæstçæ bezvoznæj aktiv dinæ, torja nin sijæ jortjaslȳş dinæ, kodjas kutasnȳş nun̄ veşedajassæ, viştavn̄ş programma kuzaşlȳş asşlȳşstav zameçannæjasnȳş (k̄z pozæ podrovnæjz̄yka, pozæ veşig as k̄v vlȳn) aslanlȳş iznȳşlȳş op̄t̄sæ taçæm adres kuza; Moskva, Centr, Sreţenka, 10, CS SVB SSSR. Otdel podgotovki kadrov.

Programmasæ læşædis A. Agienko jort
da redakt̄rujtis A. T. Lukaçevskij jopt.

BEŠEDAJAS SPISOK

1. „Reliģijalā paņda tēs — sociālzm vēsna tēs“.
2. Šiktsa ovmēs kollektīvizirujtēm da religiālā paņd tēskašēm.
3. Reliģija stav muvūsva burzuazijalēn sluzva vylēn.
4. Мьј іьддөнъ цудесajasnas verujtēsjasēs da vermē oz іонъ цудesaēs.
5. Kodlē kolē цудesajassē eskēmēs.
6. Reliģijalēn ņebesa da naukalēn ņebesa.
7. Jenšanē іoē povoddaēs.
8. Mort vezē da soversenstvujtē prirodasē.
9. Кьзі іoі mort.
10. Кьзі artmis jenlē eskēm.
11. Raj da ad.
12. Xristos jьлēs mojd.
13. Jenlēn ēvrazьs carlēn kod-zē.
14. Šektansvo.
15. Medicina da religija.
16. Nьvvaва da religija.
17. Reliģioznēj prazdnīkjaslē paņd revolūcionnēj prazdnīkjas vēsna.
18. Čeladēs religiōznēja da bezboznēja vošpitajtēm.
19. Nraystvennošt jьлēs.
20. Мьјла da кьзі изаьсјas vesjēnъ religija verdbēs.
21. Кьзі Lenin nogēn tēskašēnъ religiakād.

PROGRAMMA

1. RELIGIJALĀ PANĪDA TĪS — SOCIALĪZM VĒSNA TĪS

SSSR — jēzjaslān bratskāj sojuz, kodjas strāitānē so-
cializm.

Sāmyņ Okṭabrša revolūcija, kodi vlaštsā šetis ravo-
čāj klass kiā, kodi stav nacionālnošta uzalēs jēzsā mez-
dis buržuazno - pomeseičāj uvīrtām u lēs, feodalizm pe-
rezitokjasēs da ātlaēdis najēs Sovet Sojousza proletaria-
tān kapitalizmlēs panēd, vyl klassjastām socialištičeskāj
ovseestvo vāsna nuēdan velikāj tēsas.

Pervojja pjaīletkaēn socialištičeskāj stroitelstvolēn
doštizānājasēs SSSR paštān da aslanēm ovlaštēn, ra-
jonēm (medgērēs faktjasēs).

Proletarijat diktatura — socialištičeskāj stroitelstvolēn
medjon orudijā. VKP(В)-lān roļēs. Uzalēs jēz paškd
massalān tvoičeskāj vozmāstčēmēs. Socordjēsām da
udarničestvo.

Mād pjaīletkalān mogēs — klassjaslān socialištičeskāj
ovseestvo strāitām, ekonomikaēs da jēz soznānāēs ka-
pitalizmlēs kolassjassā (perezitki) venēm, Sovet stranasa
stav uzalēsjassā soznātelnāja da aktīvnāja socializm
strāitēsjasā pārtām.

Socializmā munan tujēs — klassāvāj tēs zev čorēda
munēm tuj.

Religija da sē rēkēn eāē vād šikas religioznāj ko-
lasjasēs — socstroitelstvolē panēd tēskašēmēn klassāvāj
vraglān orudijā (primerjas da mestāvēsā faktjas, kodjas

petkædlænb raznæj religioznæj organizacijaslyb a siz-zæ duxovenstvo da religioznikjas torja predstaviteljaslyb kontrrevolucionnæj rolsæ).

Kueam pomkælyb SSSR sa uzalyb jæz pævsyn religioznoštyslæn (kapitalizm elementjas kolasjaslæn vlijannælyb, ætka ovmæs, kodi avu-na jeseæ pyræma kolxozas, ekonomikaælyb da jæz soznanælyb kapitalizm kolasjas, uzalyb jæz ætkæmyl slojjaslæn kultura voksaŋ være kolæm, burzuaznæj daj melkoburzuaznæj predrassudokjas, vaz olan nogsa eskæmjaslæn, sujeverjijelæn da mukædjaslæn vlijannæ).

Kultura voksaŋ være kolæm uzalyb jæz slojjaslyb religioznoštæ klassævæj vragæn socstroitelstvolyb vreditæm vylæ, partija da sævæt vlašt meroprijatæjaslyb panbd, raznæj nacionalnošta uzalyb jæz pævsyn nacijjas kost jansalæmsæ paškædæm mogyl ispolzujtæm. Myl ponda jenly verityb oz vermly lonly socializm soznaælnæja stræitysæn? Myl ponda socialistçeskæj stræitelstvo uspexjaskæd æteæ sodæ bezbozijælyb. Bezboznæj — udarnæj brigadajas, cexjas, zavodjas, kolxozjas da sovxozjas. Myl ponda paškæda kolæ paškædny antireligioznæj propagandasæ torja nin kultura voksaŋ være kolæm da verujtyb uzalyb jæz pævsyn.

SVB, sylæn mogyl da rolyb socialistçeskæj stroitelstvolyb da uzalyb jæzæs socialistçeskæja perevošpitajtæmæn.

LITÆRATURA

1. Molotov da Kuçbæsev jortjas doklad kuza XVII partkonferencijalæn resennæjaslyb.
2. VKP(b) CK da CKK 1933 vo janvar 10 lunša ætuvja plenumlæn rezolucija.

2. ŒIKTSA OVMÆS KOLLEKTIVIZIRUJTÆM DA RELIGIJALYB PANBD TÛKKAŒÆM

Pervojja pjaæiletkaælyb SSSR-yn kolxoznæj da sovxoznæj stroitelstvolyb vbdmæm (200 surs kolxoz da 5 Œurs

sovhoz dorbš unz'k) da aslan'ym oblašt'yn da rajon'yn mestav'vysa faktjas da l'dpasjas).

Kollektivnėj ovmäslän ätka ovmäs din'yn preimuseestvojasb.

Socialist'českėj šiktsa övmäs v'bdmäm v'blä Sövät stranaäs industrializirujtäm'län da kulakäs k'bz klassäs v'brädan poli'tika uspesnėja nuädämlän tädčanlunb.

Šiktsa ovmäsäs traktorjasän snabzajtäm (120 šurs dorbš unz'k v'bl traktor, kodjaslän v'bnäs 1900 šurs vev'v'yn m'nda) da šiktsa ovmäs'yn uzalan masinajasän snabzajtäm (2446 MTS, kodjasäs snabd t'ema änjia kadša uzalan ärudčajasän, remont v'čan mašt'ersk'ejjasän, avto masinajasän da s. v.).

SSSR—stav mu v'blas med g'rbš vizmu uzalan strana.

Kolhozjasäs organizacija da ovmäs vokšan jonmädan mog. Urožaj väsna, gosudarstvo voz'yn övžazannošt'jas äkuratnėja t'rtäm. MTS-jaslän hozajstvennėj da poli'tičeskėj roľb. MTS-jas verdyn da g'rbš sovhozjas verdyn poli'otod'eljas. Nalän mogjasb da učastvujtäm'b äntireligioznėj iz'yn. M'j suis Stalin jort kolhoznikjasäs zazitočn'jän v'čan mog j'lbš.

Šikt'yn, kolhoznoj stroitel'stvo munämkd eäe, klasäv'ej t'blän jošmäm.

Kollektivizacijalb pan'bd t'skašäm'yn kulačestvo da v'bdšikas religioznėj, s' r'yn eäe šektansk'ej, organizacijajäs (tädbšjas, koldunjas). Propoved s' j'lbš m'j kolhozjasbd sija „äntixristlän delä“, mu vezäm reg'bd loämän da „jen strasnėj sudän“ povzädäm. Kulakasän da porjasän kolhozjasäs p'čšän'b k'ist'nb vošt'čelämjas. K'bz i religija mesajtä kolhoznikjasb zazitočn'jän loäm'b. Šikt'yn bezvožjälän v'bdmäm ät'eäe socialist'českėj stroitel'stvo'yn, kollektivizacijalb leninsk'ej nacionaln'ej poli'tika praviln'ėja nuädäm'yn da kulturn'ej revölučij' yn loäm us'pexjaskäd (mästa v'vysa oläm'bš primerjas).

Bezvozn'ej kolhozjas. Kolhozjas'yn da sovhozjas'yn bez-

voznəj-udarnəj brigadajas. Šiktyn antireligioznəj propa-
ganda nuədəmlən mögjas.

LITERATURA

1. Molotov da Kužbsev jortjas doklad kuza XVII part-
konferencijalən resennəjas

2. VKP(b) CK da CKK-lən 1933 vo janvar 10 lunša ətuvja
plenumlən rezo'ucija.

3. REĻIGIJA STAV MUVBVSА BURZUAZIJALƏN SLUZBA VBLƏN

Кык mir. Кык-šystema. Sišmьs kapitalizmlən mir da
vьdmьs socializmlən mir. Kapitalizm mьjkə dьra kadša
neuna zumьdlunlən romšəm.

Kapitalizmlən všeovseəj çorьd kriziš. Predprijaštəjas
tupkaləm, kəza- plusead as çintəm. Bezraboti a sodəm
uzdon çintəm, uzalan lun sodtəm, kreštana ovməsjasьn
rəzəritçəm. Vьl vojnajaslən kad matьštçəm, revolucijajas
vьt loəm.

Kapitalištçeskəj stranajasьn da imperializmšan zavii-
šitan da siž sušan kolonialnəj stav stranajasьn (Indija,
Indokitaj, Vojvьv Afrika, Kitaj da mukəd) klassəvəj tьs-
lən jošməm da revolucionnəj dvizənnələn vьdməm.

Burzuaznəj gosudarstvojasəs fasizirujtəm. Fasizm —
burzuaznəj diktaturalən režim, medьm zev çorьd ferro-
rən pədtьnь proletariatlьs revolucionnəj klassəvəj tьssə.

Religija da viçko burzuaznəj gosudarstvo ordьn sluzba
vьlьn. Fasistjaslьs dikturasə viçkoən dorjəm. Cerkov-
nikjasən revolucionnəj dvizənnəlь panьd (stəck jaslь da
s: v. panьd) tьskašəm. Krizisəs da bezraboticaəs viçkoən
dorjəm. Krizisьs də bedstvijəjaslьs mьzsə stav mir pa-
taьn vьdmьs kommunštçeskəj dvizənnə vьlə jətkьnь
cerkovnikjasən voštçьləmjas. Xrištianskəj partijajas da
oveestvojas.

Vojennəj opasnoštən sodəm. SSSR-lь panьda vojna
loəmən opasnošt. SSSR-lь panьda vojna kezlə ləšəpçəmmьn

viçkolæn uçastvujtäm („krestovėj poход“ da s. v.) SSSR-les dorjšan vñsə jonmädäm kuza mogjas. Ku- eäm nogæn SSSR-yn cerkøvnikjas da šektant as voščyv- læнь orädnь SSSR-les dorjšan vñn jonmädemsə.

Stav muvñvsa proľetariat SSSR-əs intervencijajs vi- zätñn. Kapitališticeskėj da koloñialnėj stranajasñn kom- muñišticeskėj dvizeññälæn vñdmäm da bezbozijälæn so- däm. Proľetarskėj svobodomšjasəjjaslæn Internacio- nal (IPS).

LITĒRATURA

VKP(B) CK da CKK-læn 1933 vo janvar 10 lunša ətuvja plenumlæn rezolučija.

1. N. Amosov — Socializm vəsnə tьskašəm da religija 1933.
2. Pыštin — Bezbožnik — socializm straitьs. 1933.

4. MЫJ ЫДДӘ НЬ ÇУДЕСАЈАСНАS VERUЈTЬŠЈASЬS DA VERMƏ OZ LONЬ ÇУДЕСАЬS

Kueäm petkədcəmjas, javleñəjas (prirodañn da jəz oləmn) verujtšjas ыддəнь çudesanəs?

Vajədñn mestavñvsa kьmьnkə primər siz sušana çudesjas pьešьs, kodjasə vьtə-pə vəçəma jen. Boštam primerjassə vidlaligas tədmavnь çudesanas verujtšjasьs.

Verməñ-ə lonь çudesajasьs? Oləmn ovlan prəstəj javleñnejas vьñn vištavnь priroda javleññəjasьs zakon- mernoštə da çudesajas lonь vemьtəmsə.

Prirodalьs da ovestvolьs zakonjassə velədan nau- kajasьs kьpaləm-pəškələmkəd əteəe tьdövčis çudesajas lonь vemьtəmsə.

Çudesajas jьlьs mojdjas ləšədəmnь ьзд roļ vorskə javleññəjasьs zьvļ romkajassə gəgərvotəñ. Primerjas: gьm da çard verujtšjas predstavləññəñn kьzi nəbesəšan ləklun petkədləm, kьzi jenəñ nakazanə da s. v.

Duxovenstvoəñ verujtšjasəs narosnə pərjavləm da çudesajas jьlьs mojdjassə narosnə pəškədəm vorskəñn da j əñi vorskəñ ьзд roļ religijalьs avtoritətsə kutəmn

da duxovenstvolbš assšs maťerialnəj vlagopoluťijəsə ku-
təmbn.

LITERATURA

„Bezvoznik“ gazet — „əniya kadša ʃudesajəs“ jlbš maťerial.

PRAKTIKA

Льддѣнь занаттѣ kezлѣ indəm əti višt da lʃddəm Ńetibš
nuadnš beŃeda (gərd peləšbn, əved dərji da s. v.).

ʃukərtbn „ʃudesajəs“ jlbš mestavnvsa mojdjas, petkədnb
erd vlə nalbš kulackəj pʃekəšsə.

5. KODLʃ KOLƏ ʃUDESAJASƏ ESKƏMʃS

Takəd əteə ʃudesajəs jlbš religioznəj mojdjasbš
sluzitənb uzalbš jəzəs eksploatatorjas ulə podʃinitan
sredstvoəb.

Mbʃ ponda da kbzi carskəj roŃŃijaəbn vləi paŃkəd-
ʃbššə ʃudesajəs əktəmbš. Primerjas: mosei, ʃudesa və-
ʃbš əvrazjas da s. v..

Moseiəb ʃlədlemsə səvet vlašť dərji erdə petkədəm
əniya kadša ʃudesajəsəbn kontrrevoluťionnəj Ńamš (najə
veŃkədcəmaəŃ socialiŃiťeskəj strəitəlvolv panʃd, kol-
lektivizacijalb panʃd).

ʃudəsəlb eskəmsə dorjəməb cərkovnikjas urʃitənb,
mbʃ „jenmbš kbzi nekod oz vermʃ Ńetnb prirodəlb
taəəm mudrəj zakonjastə, a jen-kə Ńetis, to sijə vermas
veznb livə mbjkə dʃra kezlə dugədlənb nalbš deʃstvijesə“.

Tajə məvʃsləl nəsostojətelnoŃbš. Prirodəbn kata-
strofajəs (mu vərzəmjəs), kodjas oz kərtəŃšbnš „bur“ da
„mudrəj“ jen jlbš predstavlennəjəsəbkəd. ViŃəmjas (ʃa-
xotka, Ńifitš), kodjasəs nekʃz oz roz dorjənb „bur“
jenləb „mudrəj“ kəŃjemjasnas da s. v..

Prirodəbn da moit ovseestvo oləmbn ŃvərxjəŃstven-
nəjəŃ nənəm avn, nənəm oz ovlb daj oz vermʃ lonb
ʃudəsəlb.

ʃudesa veritəb dorjəmjəsəbn kləssəvəj smʃbšbš.

6. RELIGIJALŌN ŅEBESA DA NAUKALŌN ŅEBESA

Xrištianskāj, iudejskāj, da mukəd religijajas lēddəņ, mʲj mirsə vəçəma jēn, mʲj űebesəņ em „raʲ“. Ņəbesa jʲlʲs nauka „astronomija“ vestə tajə religioznəj mojdjasə.

Mu da sonđi. Mušar kʲzi űebəsnej tēlə (sləņ kʲk osnovnej dvizenņes), sondilən da tēlslən berdləm (zaťmenņə). Planėtajas. Kozuvjas..Kometajas.

Ņebesə jʲlʲs nauka (astronomija) stəça vozvʲv vištələ sonđi da tēlʲs berdləm jʲlʲs, určitə kozuvjaslʲs da kometajaslʲs turassə (bʲdasə), nalʲs temperaturasə, sostavsə, ariʲdsə da s. v.

Privorjas, kod otsəgəņ velədəņ vʲšlennəjsə (teleskop-da muk.).

Jēnməņ mir vəçəm jʲlʲs religioznəj mojdjaslʲ veritəmʲs vʲgodnə narʲitʲs klassjaslʲ, əd sʲ otsəgəņ veruťtʲs uzalʲsjastə kokņədzʲk kutņə avutəm jēņsʲs poləmən da narʲitʲsjas ordəņ podčinenņəņ.

SSSR-ēņ kulāçestvoēd da duhovenstvoēd, socialističeskəj stroitelstvoēd paņd, kolhozjaslʲ paņd tʲskašig, vʲdnogʲs ispolzujtə vərə koləm uzalʲsjaslʲs verasə: „Magometlʲs pišməjas“ paškədəmən, sonđi da tēlʲs berdləm jʲlʲs, kometajas jʲlʲs da s. v, sujeverijəjassə paškədəmən.

No mijanʲn, socialističeskəj stroitelstvoēņ da kulturnəj revolucijaēņ zəv gʲrʲs uspejas toəm ponda, uzalʲsjasləņ paškəd slojjasʲs vesjəņ vokə religioznej mojdjas-tə veritəmʲs da velədəņ mir jʲlʲs nauçnəj predstavlenņə.

PRAKTIKA

Teleskopəņ liē vjņokəņ tədmasəm. Suztəm tor dinəz bʲdasə urçitəm. Planėtarijə, obšeryatorijə ekskursija vəçəm.

7. JENŠAŅ-Ə LOƏ POVODDAŠ

Povodda jʲlʲs gəgərvoəm. Sez da mištəm povodda. Zėrləņ, təvləņ da mukədləņ artman pomkajasʲs, una vo çəz pavʲudajtəm poduv vʲlʲn loəm primėtajas.

Povoddalēn karta.

Povodda velēdan priborjas (barometr, dozdemer da mūk.). Meṭereologičeskāj stancija (meṭeorologičeskāj stancija vylē ekskuršija). Povodda vezšamlēn pomkajasšs. Povodda jylš vozvūv vištālēm.

Religioznāj predstavlēnējaslēn povodda jylš, tēv jylš ņezvylunšs, „zer korēm jylš moļevēnjas“, povoddalēn veškēdlš „medvylēn vylē“ jylš predstavlēnēslēn ņezvylunšs.

Šiktsa ovmēsļ povoddalēn tēdčanlunšs (ņaņ koštēm kņnmēm, ser da mūkēd primerjas vylēn).

Šṭixijnāj vedstvījaskēd tšskašēm (ņaņ koštēm, kņnmēm da mūkēd) rozē nuēdnš sēmēn planēvēj sociališṭičeskāj ovmēs dņrji. Mu vylē častnēj sobstvennošt, kapitališṭičeskāj stroj padmēdlē naukalš da tēxnīkalš doštizenēnējassē šiktsa ovmēsēn primenajtēmsē (suam A. E. rikaēn iskustvennējā zeran opyt paškēda ispolzujtēmsē padmēdēm).

SSSR-ēn kos rajonjasēn ņaņ koštēm kēd vermašēm vylē emēs gņršs vermanlunjas (tani mort istorijāšs medvozbaš-na praktičeskāja puktššs vopros vņdša rajonjasēn klīmatšē mortēn vezēm jylš: kos tālš vizēm mogšs vēr sadītēm, mujas vylēn lēm kutēm, iskustvennēj orosēnē vēčēm, gņršs jujaslēš ujtšē vezēm, iskustvennējā zērēm. Stavšs tajē vajēdē povoddaēn veškēdlēmā da ovlādējtēmā da vešig vylē klīmat lēšēdēmā, kōdēs veškēdēmā sociališṭičeskāj šiktsa ovmēs kņpēdēmā. Stavšs tajē seki-zē vištālē povodda jylš religioznāj predstavlēnējaslšs ņevylunšsē da klassēvēj kontrevolūcionnēj pņkēssē).

8. MORT VEZĒ DA SOVERŠENSTVUJTĒ PRIRODASĒ

Všēlennēsē „kvajt lunēn vēčēm“ jylš biblījalēn vištālēm (religioznāj velēdēm sš jylš, raštēnējās da pemēsjašēs vāli vēčēma jēn da najē ēnija kadēz kolēnš vesjētēg).

Nauka (estādām tvorenņā jyls religioznā vizēdlas-
jasl̄ pan̄d velēdā pemāsjas da raštēnņas vočasēn da
atrysja kypalēm-paškālēm jyls.

Vežsām̄s em stav lovjayslān svojstvo. Raštēlnā da
zivotnā mi ын olēm vāsna tьskašām. Medjona prisposo-
bitčāmjasyslān v.novlun.

Киромьн визан porodajasēs (gortsa pemāsjasēs, puk-
tasjas) burmādām mogьs mortьd pyr pāzujtčьvnlis jēs-
tvennā otvor javlēnņasēn. Učonājasēn perjām opьt
vьln vьdtьššēn vьl puktasjas. Mičurinlān doštizenņas
(Mičurinlān jablok, vinograd. ьtām sliva da muk.). Sta-
vьs tajā vištalā sь jyls, mьj mort vermā veznь da
soversēnstvujtnь lovja organiznissā, šetnь nalь mortlь
kolana vьl aslьspələslunj s, izovretajtnь vьl formājas,
da takēl etēdē tajā opьtjasьs vištalēnь religioznā vizēd-
lasl̄s lovja suseestvojasēs jēnmān vāčām jyls, naēn
vezsūtām da soversentsvo jyls tьrvьjā nēzvьllunēs. Pe-
māsjas da raštēnņas kypalēm-paškālēm jyls nauka —
socialištīčēs' ēj šiktsa ovməsь sluzva vьln, kulturnā
raštēnņasl̄s vьl sortjas ləšādāmlān kolānlunьs (košt-
mьš povtām kьnmāmьš povtām) da mukād poroda
gьrьš da posņi skāt da pətka ləšādāmlān kolānlunьs.
Skāt vizām kypādām jyls səvet vlaštlān meroprijātājas.
Səvetskāj šelekcionnāj stāncijajas, nalān mogjasьs da
doštizenņasьs. Antireligioznāj vьvodjas.

9. КЫЗИ LOI MORT

Jēnmān mortēs vāčām jyls religioznā velēdāmlān
nīnām avu ətkočьs mort loām jyls zvьl istorijāskād.

Nauka dokazit̄is, mьj mortьs rədvuznas jītčāma pe-
māsjas mirkəđ da setiš i kypalis paškalis Ovezjana
kod suseestvojas-mo tlān da ənia ovezjanayslān predok-
jas. Tajā ətkoč lun jьvšьs vištalēnь mortlān ətkьmьn organ
kolāsjas, kodjas sušēnь rudāməntarijasēn, kodjas secə-
māš-zə, kueāməš pemāsjaslān jonььka razvitāj organja-

sъs (šlêpêj kizka pom, šursa lъn vêtor šinmъn migajt-
čan pereponkalên kolâsjasъs). Mort da šursalъa pemâs-
jas zârodъslên êtkodlunъs. Gêna jêz da atavizmlên mu-
kêd javlennêjas (pemâs predokjaslanê mortlên ver-
gêdçêm).

Mortlên predokjasъs. Pemâsjas mirъš mortlên petêm.
Tusa kutâmъš kijasên mezmêm. Suvtsên vetlêmê vçzê-
mъš mort predokjasês lezis vêçnъ uzalan êruzijêjas,
kodi, vezis pervovъtnêj mortlês olan nogsê.

Ki em uzlan ôrgan da uzlên produkt.

Uzalan orudijêjas vêçêmъš em mortlên pemâsjasъs
medъzъd torjalêmъš.

„Aslas vezêmjasên mort êaktê prirodasê sluzitnъ as-
las mógjaslъ, zъdalê sъ vъlъn. Tajê-mortlên mukêd pe-
mâsjasъš medvêrja zev têdçana torjalêm i tajê torjalêm-
nas mort vara-zê ovjazan trudlъ“ (Engels).

Mort loêm jъlъš nauçno-matêriâlîštîçeskêj vištalêmlъ
da religijalên tъskašêm.

LITERATURA

Smidt — Kъzi mort loi mortên.

10. KЪZI ARTMIS JENLЪ ESKÊM

Kъšan mortlês têdê, kъzi ovlisnъ pervovъtnêj jêzъs
da kodês najê veritlъvlisnъ. Vaz jêz olan injas kodjên.
Ênja kadša medša vêgê kolêm jêzajs, kodjas olânъ jon-
zъkasê Avstralijân, Afrikân, da mušar vъvsa mukêd
mêstajasъn; izuçajtêm.

Pervovъtnêj stado, sълên ovmasъs da ovseestvennêj
ustrojstvoъs. Religija ez vêv (tajê putkътê popjaslês
velêdamsê sъ jъlês, mъj vътê religijâd mortъdkêd êt-
pъrjê loi). Pervovъtnêj stadošan pervovъtnêj kommunaê
vuzêm da ovseestvennêj protivoreçijajasên vuzêm, Lenin
prirodakêd tъskašêmъn „dikar vъntêm lun jъlês, kodi
çuztê jenlъ, çêrtlъ, çudêsâlъ da mukêd torja eskêm“. Religija

em mort jurjasen fantastičeskaj otrazennə sijə ortsbəa vɲjasəslən, kodjas ɲzɲd lənɲ najə vɲdlunja oləmɲn, voʂtənɲ forma ɲe muvɲvsa, ʂverxjestestvennəj vɲnjaslɲs. „Religijad — jəzɲdlɲ opium“ — Markslən tajə suəmɲs em pelesuv iz, markʂizm stav mirovoztrennəɲslən religija jɲlɲs voprosas“ (Lenin).

Rodovəj stroj da kuləm predoklɲs lovsə počitajtəm kɲzi rodovəj ovseestvolən religija. Predokjasəs kaztɲləm-lən koləjasɲs ənja kadʂa religioznəj verajasɲn: marilən, mordyalən, komilən, ɲuvəjaslən, udmurtjaslən da mukədlən.

Vizmu ɲzaləmə da skət vizəmə vizəm. Prirodalɲs vɲnjasə jennə puktəm.

Rabovladelčeskaj ovseestvo. Vostočno-feodalnəj ovseestvo. Əti jennɲ eskəmlən artməm.

Religijaən ravstvoəs, da jəz kost ɲeravenstvoəs určitəm.

LITERATURA

„Antireligioznəj uɲebnik“, „Religijalən loəm“ glava.

11. RAJ DA AD

Viʂtavnɲ kučəmən ɲajtənɲ rajə raznəj religijajas, suam musulmana, vaz germaneɲjas (normandɲ), pervojjə xriʂtiana (rajɲ ləʂɲd oləm jɲlɲs jepisko) Papijlən viʂtələm), pravoslavnəj xriʂtialən da mukədlən (Raj jɲvʂɲs viʂtavnɲs kolə lɲddəmən, illustracijajasən, viʂtavləmjasən). Kolə indɲnɲ, mɲj rajlɲs ʂerpassə vɲd religija petkədlə mu vɲlɲn vura oləm da krasujtčəm ʂerti.

Petkədlɲnɲ, kɲzi mədar jugɲɲn oləm jɲlɲs predstavlenəjas ləʂədəmas imitisnɲ mortəs gualəmlən (zəvəm-lən) nogjasɲs (lɲddəm pɲr da illustrativnəj pəsovijejasən).

Pervovɲtnəj verajasɲd oz vəlɲ tədnɲ mədar jugɲɲdlɲs raj vɲlə da ad vɲlə juksəmsə (suam Avstralijeɲjaslən da mukədlən), — tədmavnɲ talɲs pomkasə. Vozə oləmas, ekonomikə vokʂəŋ kɲraləm paʂkaləmkəd ətəə, jəz ovseestvoəs juksə klassjas vɲlə. Ta ʂerti zə mədar jugɲ-

dys jukšə kək peļə: ətaraš oləņь ozyr vozdjaslən, zrecjaslən, volxvjaslən lovjasšs, mēdaras — gəljaslən lovjasšs.

„Bur“ postupokjasšs mēdar jugьdьn nagraditəm jьlšs da „grekjasšs“ nakazitəm jьlšs religioznəj velədəm. Rьtajtəmjas da kaznitəmjas, kodjasšs vəlī vəčəņь narʃitšjas tədcəņь, rəmaləņь adьn mučitčəm jьlšs predstavleņəjasьn. „Strasņəj sud“ kьzi narʃitan oьseestvolən muvьvsa sudlən otrazenə. Kьtə zьbьlššə veškədəma mēdar jugьd jьlšs (raj da ad jьlšs) religioznəj velədəmsə.

„Vičkolь juralsjalən“ rajə da adə eskəm vьlьn šme-kajtčəm da sьb eskьtəm (suam rimsəj papa Aļeksandr VI da muk).

Mēdar jugьdlь veritəm da „grekjasšs“ nakazaņņəlь veritəms em verujtšs uzal šjasəs narʃitšjasən povzədlan da uvtьrtana ərudjə. Cerkovnikjaslən doxodjasšs, kodjasəs najə voštəņь jəzən sьb veritəms, mьj grekjas-tə vestьņd-pə rozə səņьn pəkajitčəmən da vičkolь zertvujtəmən, religioznəj da bur vəčan celjas vьlə zertvujtəmən.

Rajə da adə eskəms em uzalšjasəs sociališticeskəj stroitelstvoš vokə vestan sredstvo („nebesašan pišməjas“ da muk).

Raj da ad jьlšs massa vėzəņn predstavleņə dina vьl vičkojaslən lešədcəņь voštšyləmjas. Tajə voštšyləmjaslən klassəvəj smьslьs.

ПРАКТИКА

Tajə zadəņə tēma kuzəš nuədņь verujtšjaskəd goraa lьd-ļššəm vėšəda.

12. KRISTOS JЬLŠS MOJD

Verujtšjas lьdčəņь, mьj Isus Xristosьd-pə, ovlis. Eməš mojdjas Xristos čuzəm jьlšs, sijəs rьrtəm jьlšs, rəspinajtəm jьlšs, lovzə n da levzəm jьlšs. Xrištianskəj vičko vīzə torja lunjas Xristos oləms.

A nauka vokə vestə Xristos oləm jьlšs mojdsə. Isuslən ez kolņь nekueəm pamjatņikjas ņinəm tor, ņi əti gizəm stročka, sijə kadša istorikjas Isus jьlšs nekod

ņinām oz giz. Evangellājasn zev una protivorecijājas da zugāmjas emāš. Jevangellā — sijā em lonь vermytām torjas jьls, vāvlytām torjas jьls, legendājas jьls svornik. Religijālān istorijābs petkādla, mьj Xristos jьls vištjassā boštāma vāz verovanņājasbš. Xristosās veritnь zavoditāmlān pomkaab — uzalbšjaslān rabstvo da ūvtyrtšjas vьn vozьn nalān ebštām lunьs. Xrištianstvolān ņinām avu ātkodьs kommunizmkād.

Rošsijaьn xrištianstvolān loām.

Xristos jьls mojdьs uzalbšjasās vokā vestā klāssāvāj tьbš. Religioznāj prazņikjas vajādānь proguljasā, juāmā, promfinplanjas orādāmā.

Rāstvo dьrši obradjas (gadajtām, vorozitčām da muk.), zastavitānь veritnь šve xještstvennēj vьnjastā, torkalānь uzalbš jēzās socialištičeskāj perevošpitajtan delābь, vьl olān nog vāsna tьskašāmlь.

LITERATURA

N. Amosov — „Xristos jьls mojd“.

13. JENLĀN ĒBRAZBS CARLĀN KOD-ZĒ

Kueāmān čajtānь pravoslavņājas mēdar jugьdsā (nebesnāj carstvosā). „Nebesnāj carstvoьd“ — vizantijaьn imperatorskāj dvōrlān kopija.

Зубьд štenān кьealām raj — sārņemša karkod-zē. Jen vať da jen pi — muvьvsa carjaslān kopija. „Nebesnāj carica“ — muvьvsa carica kod-zē.

Činjas juklām da činjastā počitajtāmbьs rajad sāeem-zē, кьzi i mu vьlьn, feodalņāj obseestvoьn. Мu vьvsa posredņičestvoьd da vzatka boštāmbьd tādēā i svjatājjas povedēnņābьn (svjatājjasbь molitvajas da molēvāņjas lampadajas da šisjas āztalām, časovņajas da vičkojas vāčalām da muk.). Jāņjas jьls da svjatājjas jьls predstavlenņājasn šeskod torjas (jenmьd-kā vьdtor tādē, seki eškā ņināmla sь dinā posredņikjas pьrьb obraseajtčьnьb): „Stražņāj sudьd“ — muvьvsa sudkod-zē. Bogosluzēnņāja-

сьн тэдцәнъ равскәј пәрәдоkjас (suam, jen dinә цукәст-
цәм: „mi tenad ravjas“).

Вывод: Religioznәј mirьd em mu vьvsa mirlән ot-
razәnnә. Kodь vьgodnә „nebesnәј carьslь“ veritәмьs.
Кьзи „nebesnәј carьslь“ verujtәмьs vәli jonmәdә po-
meseikjasьs da kapitalistjasьs vьzьdalәмsә. Kueәм vьgo-
dajas da doxodjas vәli vajә cerkovnikjasь „nebesnәј
carьlь“ eskәмьs.

Rom novjasьs rәdvuzsә jennә vәцәм (obogotvo-
rennә). Carjasәs әvrazjas v. lә risujtәmән viцkоьd vәli
velәdә uzalьs jәsәs cartә jennәs moz-zә rocifajtәmә.
Cerkovnikjasьlән car jьlьs kьзи tьdajtәm carьlь tьdalan
әvraz jьlьs velәdәm, tajә velәdәmьslән klassәvәј eksplo-
atatorskәј smьslьs. Vьl viцkojasьlән jen jьlьs pred-
stavlenņajassә massajas vezәrә prisposovitь da vьlno-
gavnь boщcьlәmjас. Tajә boщcьlәmjасlән klassәvәј ша-
mьs torja jәzjasьlән jen jьlьs predstavlenņajasьs: mord-
valән, marilән, komilән, цуvasьlән da udmurtjasьlән, kodjas
koļәmaәs na xriщianskәј vera loәм vozvьvшап: nacio-
nalnәј jen-pokrovitelас. Seәәм jenjas, kodjas vәdit-
цәнъ priroda vьnjasәn da шixijajasәn (va, vi, tәv, царь,
да мук.). Jen-pokroviteljasьlь eskәм, вьттәкә najә
mortsә vizәнъ neщcaщijajasьs. Zertva pyr jennәs milәштә
pәrtan sredstvo (skәt libә nәп). Jennьd vermә ovmәd-
цьнъ вьd remәs pьekьп. Zverjasәs da pәtkajasәs pәci-
tajtәm (petuk, kәr komijaslән da мук., цуvasьlән —
mujас, da stav vьlә indәm jәzjasьslән — svjaseennәј ros-
eijas). Tajә verajasnәs vajan klassәvәј vredьs.

PRAKTIKA

Tajә zanattә tema kuzasь nuәdнъ verujtьsjaskәd lьdцьsәm
da beщeda.

14. ШEKTANSTVO

Шектанство јуксә зев una шектајас vьlә: adventist-
јас, baptistјас, јevangelistјас, raskoљnikјас, skopecјас, na-

cionālnej šektajas: kugu-sartь (mari) da mukəd. Klas-səvəj kontrrevolucionnej pьekəsьs stavnьslən əti.

Carizm dьrji šektanstvoəđ vəli vokə vestə uzalьs jəzəs klassəvəj tьsьs. Oktabrša revoluci alь šektanstvo-əđ suvtis ranьd, aktivnejə tьskasis belogvardejecjas rad-jasьn səvetjaslь ranьd. Šektanstvolən kontrrevolucion-nej pьekəsьs torja nin tьdalanaa petə ənja kadə, klas-sjastəm socialištičeskəj ovseestvo strəitəm vəsna tьska-šan kadə.

Unaš šektantjas ašnьsə vešig „idejnəj“ kommunist-jasən ašnьsə suənь, najə vištalənь, mьj pьrvojja kom-munistьs-pə vəli Xristos (kodi zьvьl vьllassə nətčьd ez vəvlь. „No mi kəsjam, — suənь šektantjas, — kommunizm-sə strəitnь klassəvəj tьstəg“. „Stav jəzьs — vokjas“ — velədənь najə kor čuksalənь rabočəjjasəs radejtnь kapu-talistjasəs, kor čuksalən uzalьs kreštanaəs radejtnь ku-lakjasəs.

Šektantjas sulalənь ranьd šiktса ovməs kollektivizi-rujtəmlь. Nalən kolhozjaslь da kolhoznikjaslь ranьda tьrorištičeskəj vьstuplennəjas (fedorovecjaslən šekta da muk). Šektantjaslən ləznəj kolhozjas. Kolhozjassə pьe-šənlьs kištнь voštčьləmjəs.

Una šektajas (baptistjas, mennonitjas da mukəd) du-gədənь ašnьnlьs šlenjasnьsə Gərd armijaьn sluzitəmlьs. A tajə šektajasьslь-zə šlenjasьs sluzitlisnь carskəj armi-jaьn da əni sluzitənь zagraņiçaьn burzuaznej armijajasьn i kutasnь, vojna-kə loə, tьskašnь SSSR-lь ranьd. Ənja kadə kor imperialistjas mьj vьnšnlьs ləš-dčənь SSSR-lь ranьd vojna kezlə, neprətičitčəm jьlьs šektantjaslən propovedьs torja nin jona otsalə imperialistjaslь.

Zagraņiçasa „bratčjas“ lьdьn eməš milliarderjas. Rokfellerjas da muk. — burzuaznej mirən veškədlьsjas Zagraņiçasa „bratčjas“ ašnьnlьs jəznьsə ьstənь SSSR-ə oz seeəma propoved nuədəm vьlə, kueəma ьstənь spio-ņitəm mogьs (suam baptist ševčuklən spionskəj organi-zacija da muk.). SSSR-ən kulьs kapitalištičeskəj elementjas

вѣднoгьсѣ зилѣнь испoлзуйтнѣ религиѣас, тoрѣ нин ѣк-танствoас, кoди ем религиoзнѣ дурманлѣн мѣдѣа вѣснѣ да мѣдѣа мѣдѣр формѣс.

Мѣѣ сѣис Лѣнин религиoзнѣ велѣдѣмѣѣс да прoпoвѣдѣ-ѣс мѣдѣoѣ формѣѣскѣд мѣрѣтѣтѣмѣа тѣскаѣм кoлѣм ѣлѣѣѣ.

15. MEDICINA DA RELIGIJA

Pervovѣтнѣѣ ѣзѣaslѣн ѣлѣа вѣлѣа да сѣѣн виѣмѣмѣѣс вѣлѣа визѣдлѣсѣѣсѣс. Виѣмѣм пoмкѣѣѣс вѣлѣа да виѣмѣсѣ ѣѣитѣм вѣлѣа ѣниѣа религиoзнѣѣ визѣдлѣсѣѣс кoстѣн пѣрvo-вѣтнѣѣ дѣкарѣѣс визѣдлѣсѣѣскѣд ѣткѣдлѣнѣс.

Лѣѣитѣн пѣгѣѣс, кѣѣѣмѣѣс пѣшкѣлѣнѣѣа, мѣри, мoрдvѣа, komi, ѣвѣсѣѣс да удмѣртѣѣс пѣвѣсѣн: 1) Звѣлѣ ѣѣитѣн пѣгѣѣс, кoдѣѣс пoдѣлѣсѣнѣа ѣна ѣикѣс ѣѣкарствѣннѣѣѣ турѣн-ѣѣн да рѣѣтѣннѣѣѣсѣн ѣѣитѣм вѣлѣн, кoдѣѣс артмѣмѣаѣс ѣна vѣѣa oпѣтѣн (сѣз сѣѣѣна нарoднѣѣ мѣdѣcѣna), 2) Nа-гoвoр да мѣгѣѣѣскѣѣ срдѣstvoѣѣс oтсѣгѣн ѣѣитѣм. Та-ѣѣм ѣѣитѣмѣс вѣѣд vѣdѣd vѣѣ ѣdрoвѣѣлѣ i нарoднѣѣ oв-мѣсѣ (nѣzѣvѣтѣѣнѣа тѣdѣѣsѣѣs), 3) Skѣtѣs zѣrѣvѣѣ ѣѣтѣм-рѣѣ, лѣвѣа kѣsѣѣмѣн „ѣu oтvѣrнѣѣ“ ѣвѣraz dѣnѣ лѣvѣa ѣstѣѣ-ѣik dѣnѣ vѣtlѣmѣn, лѣvѣa виѣмѣсѣs vѣstѣѣsѣmѣn ѣѣitѣм. Таѣѣа rѣzѣvѣtѣa oвmѣsѣsѣa, pѣdѣѣsѣa kѣs ѣlѣdѣѣm vѣlѣn да ѣokѣs kѣnzi ѣnѣm oз vѣѣ.

Tѣdѣsѣѣs да voroziтѣѣsѣѣs. Viѣmѣѣs ѣѣitѣlѣgѣn да epi-дѣmѣѣѣs dѣѣѣi nѣlѣn pѣzѣitѣlѣn koд rѣlѣs. N ѣѣa nѣvѣlѣd-лѣнѣa vѣz рѣlѣgѣoзнѣѣ vѣrоvѣnnѣѣs да tradѣcѣѣѣѣs. Tѣdѣs-ѣѣs да voroziтѣѣsѣѣs ѣoнѣz kѣsѣa starѣkѣѣs да starukѣѣs pѣvѣsѣs. Мѣѣѣ vѣlѣn kѣtѣѣsѣa vѣrѣѣtѣsѣѣs pѣvѣsѣs nѣlѣn av-тoрѣtѣtѣs? Nѣlѣn kѣlѣѣѣstѣvokѣd ѣitѣdѣs.

Medicѣna pѣdѣlѣsѣa oз „ѣѣdѣsѣѣs“ ѣлѣѣs тѣdѣsѣѣsѣn да pѣpѣѣsѣn мoѣdѣmѣѣs vѣlѣn, а мѣѣѣn ѣlѣostрoѣѣnнѣа да olѣm ѣlѣѣs стѣѣѣа тѣdѣm vѣlѣn.

Viѣmѣѣslѣn pѣmкѣѣsѣs. Zѣrѣznѣѣѣ viѣmѣѣslѣn (pѣѣtѣi, xѣlѣrѣa да mѣk.) rѣmкѣѣs мѣkрoвѣѣs. Рѣlѣgѣoзнѣѣ oвѣrѣd-ѣѣs vѣѣѣgѣn zѣrѣznѣѣѣ viѣmѣѣslѣn pѣшkѣlѣm (ѣvѣrazѣѣs),

krestjas oka'em, kristosujtšam, eši dozjbs eši pānēn dar-
jašam, eši kupelēn čelačes pirtam).

Olan uslovijajasbs višamjaslēn zavišitām. Socialnēj
višamjas jēlš gāgārvoam (seeam višamjas, kodjaslēn
vuzjasbs vālinē neravenstvo da eksploatacija obseestven-
nēj uslovijajasbn). Carškēj Roššijaēn kulēšjas lēdlēn
ēšd procentēbs da sēlēn pomkajasēbs. Sāvātskēj stranaēn
kulēš lēdlēn činām. Eņija kapitalištēskēj stranajasbn
kulēš lēdlēn sōdām.

Siz sušana „čudesnēj iscelēņņajasēn“ lonē vermētām
lunēbs. „Čudesnēj iscelēņņajasēd — tēdēšjasēn, manakja-
sēn da duxovenstvoēn ēlādām. Nervnēj višamjas (ištē-
rija). Kēf kucēm višamēn, kēf kucēm lēcītāmēn nekucēm
čudesnēj da šverxeštēstvennēj tor abu daj oz vermē
lonēbs.

Višamjaskēd vermašamēn medicinalēn doštizenņā-
jas. Višamjasēs predupreditām (vuzana višamjasē panēd
privivkajas vēcām: pištēlē, skarlatīnālē, cholēralē panēd).

Socializm vāsna tēskasēm — olām zonvizēm mēdām
vāsna tēskasēm. Mort zdorovjelēn olan uslovijajasbs zā-
višitām. Sāvet vlaštlēn olām zonvizēm mēdām vāsna
meroprijatējas, uz ohrana kuza meroprijatējas, social-
nēj straxōvannē kuza, mamjasēs da kagajasēs vizēm ku-
za meroprijatējas, šizim časa da kvajt časa uzalan lun
lēšēdām, uzalēš jēzlē sanatorijjas, sojtčan kerkajas, lēcēv-
nēj zavedēņņajas šētām, fizkultura, karjas da olan mes-
tajas burmēdām kuza uz, olan kerkajas strētāmlēn sō-
dām da s. v. Šiktsa ovmēs kollektivizirētām em zev
paškēd poduv kolhozno-sovhoznēj kreštāna paškēd mas-
sajaslēš materialnēj olan nogšē da kultura ūrovenšē bur-
mēdām vlē.

Socializm tuj kuza bēd voškōv em višamjas vlēn
vermēm. Oz jen vāla, a uzalēš jēzlē ašnēbs, obseestvosē
socialištēskēj poduvjas vlēn vēlnogalēmi pēr, vērēdēnē,
višamjassē, ūzēdēnē da zdorovmēdēnē olāmsē.

16. ПЫВВАВА ДА РЕЛИГИЈА

Ромецикјас да капиталистјас гнот дърји, частнэј сов-
ственностъ въздалэм дърји оз роз кокнэднь узалъс пы-
ввалъс олэмсэ, оз роз меzdнь сјјэс нарѣтѣсјасан ув-
тыртэмъс да горта кавалъс.

Мъј suis Ленин узалъс пывваваэс меzdэм куза ок-
таврша револуција знаценнэ јълс.

Пыввавалъс узсэ визэм (охрана) куза, пывваваэс
проізводствоэ да овсеественнэј олэмэ кьскэм куза,
најэс горта узъс меzdэм куза, мамјасэс да кагаја-
сэс визэмъс куза Сэвет властлэн меропријатјэјас. Гэтра-
шэм јълс Сэвет властлэн законјас. Узалъс пыввалъс
културно-политическэј уровенсэ кьрэдэм куза партијалэн
да сэвет властлэн уз.

Нарѣтѣсјас овсеествоын религијан пыввалъс рабствоэ
освјасејтэм.

Мъј вишталэ пыввава јълс библија. Хришћјанскэј вицко
овраджасън пывваваэс увтыртэм (пыввава оз вермь
рынь алтарэ, кага ваям вэън сэтэммэдчан молитва
да мукэд тор). Мъј вишталэ пывава јълс јудејскэј рели-
гија, musulmansкэј религија. Религијан да вицкоэн пы-
ваваэс увтыртэмлэн нарѣтан шамъс.

Нарѣтан овсеество да узалъс пыввава религиозностлэн
ромкајасъс (овсеественно-економическэј да семејнэј
увтыртэм). СССР-ын узалъс пыввава религиозностлэн ромка-
јасъс (аскезша сиктса оvmэс, кодј јесеэ ави на прэма
колхозас, горта оvmэсэн увтыртэм, капиталистическэј
element коласјасан имитэм, култура вокшаң вэрэ колэм,
melкобурзуазнэј предрассудокјас).

Бурзуазнэј государствојасън узалъс пыввалъс рели-
гиозностсэ револуционнэј двизеннэль паньд да фасистскэј
диктатура јонмэдэм могъс испољзјтэм. Сэветскэј стра-
наън узалъс пыввалъс, торја нин колхозницасъс да
этка олъс крешћанкајасъс религиозностсэ социалистическэј
стројтелствоъ паньд, коллективизацијалъс да културнэј ре-

volucijalē paņēd tēskasēm vīlē kulačestvoēn da popja-
sēn ispolzujtēm.

Asvuvsa uzalēs puvabaēs raskrepoštītēmlē (parandza
zēvētēmlē), sijēs proizvodstvo da ovseestvennēj olēmē
kēskēmlē musulmanskēj duxovenstvoēn vūvti čorēda
pēksēm.

Verujtēs mamjas pēt celadēs vospitajtēm vīlē religi-
oznēj vlijanņē šetnē popjasēn voštēslēm. Nacionalnēj
lāggalēm paškadēm mogēs raboņņicajaslēs, kolhozņica-
jaslēs da ētka olēšjaslēs religioznēj predrasudokjassē pop-
jasēn ispolzujtēm.

Socialistisēskēj stroitelstvoēn, kollektivizacijaēn da
kulturnēj revolucijaēn uspejas loēmked SSSR-sa puvba-
vājas pēvsēn bezvožē sodēm.

LITERATURA

M. Iskrinskij — Uzalēs puvaba lo bezvožņicaēn 1932.

17. RELIGIOZNĀJ PRAZŅIKJASLĒ PAŅĒD REVOLUCIONNĀJ PRAZŅIKJAS VĒSNA.

Kēzi kollalēnē religioznēj prazņikjassē verujtēsjas da
kēzi kollēdčēnē revolucioznēj prazņikjas (kruzokēn velēd-
čēsjasēn aslēs nabludajtēm šerti).

Kuēēm narodnēj prazņikjas vēlinē xristianskēj prazņik-
jasēz-na: marilēn, mōrdvalēn, komilēn, čūvasjaslēn da
udmurtjaslēn, tulēsša, gozēmša da arša prazņikjas. Pra-
zņikjaslēn jukšēm. Ēti škas prazņikjas vēln vajēnē vir
kišan zertvajas (skēt, pētka), mēdjas vēln naņ da puk-
tasjas. Prazņikjas jukšēnē i mestajas šertiēs osōvēj mēs-
tajas (švjasēnņēj roseijas) da gortēn. Stavnassē voštēm-
ēn prazņikjas jītčēmaēs proizvodstvo šamēskēd (šktsa
ovmēskēd līvē kējsēmked). Tajē prazņikjasēslēn klassēvēj
eksplōatatorskēj šamēs sēēēm-zē, kuēēmi em i xristian-
skēj prazņikjaslēn.

Religioznēj prazņikjas vred jēlēs as rajon kuza itogjas

vəcəm: juəm, tşkaşəm, pirtən kьrlələmjas, popjasən əktşəmjas, pəzarjas da mukədtor, kodjas eməş religioznəj praznikjas romş loəmtorjas. Religioznəj praznikjasə iz torqşəm (orədəm).

Religioznəj praznikjastə vizəmyd vьgodnə səmyh popjasə da Səvet vlašt vragjasə. Religioznəj praznikjas kapitaliştişeskəj stranajasəh.

SSSR-sa ravoçəj klass ləşədış asşşs praznikjas revoluciohnəj praznikjas. Oktabrşa revolucijalə vo tьrəm lun. Maj pervoj lun. Lenińskəj lunjas da mukəd, a siz-zə „Urozaj lun“, „Bezvoznəj borozda praznik“ da muk.

Revoluciohnəj praznikjaslən voşpitatelnəj znaçenņəş najə ləşədəh izьn kьrьdlun, jonmədəh Internacionalnəj çuvstvo.

Uzalş jəzlə kolə tşkaşəh kulacko-popovskəj praznikjasə panьd, tajə praznikjasnas narodnəj ovməşlə da zdorovjəh vred vajəm jьş verujtşjasəs ubezdajtəmən.

LITERATURA

N. Amosov—„Enovtam kodjura praznikjasəs“.

18. ÇEĻADƏS RELIGIOZNƏJA DA BEZBOZNƏJA VOŞPITAJTƏM

Carizm dьrji, pravoslavijə da mişşionerjas otsəgən posni jəzjasəs pədtan politika. Kueəm vəli velədçəmyş cərskəj Roşşijayh. Skolajasəh „zakon vozij“ velədəm. myrdən pьrtəm. Posni jəzjasə pəvsəh mişşionerskəj skolas əniya burzuaznəj stranajasəh skolas. Myja kapital ştranajasəh sodə popjaslən vlijənņəş skolnəj uzas. Kapitaliştişeskəj stranajasəh skolajaslən çinəm çələdlən eьgjaləm da korəm, çələdləş usə naritəm. Fasistskəj da cərkovnəj çələd organizacijajas.

Səvetskəj stranayh voşpitəh da velədəm. Skolaəzş voşpitəh (çələd jaşlijas, pļoseadkajas, kerkajas). Stav çələdəs as kьv vьh şizim vo çez vьt velədəm. Əkməş

voša da das voša skolajas SSSR-yn. Skolaen polittehnizacija nuədəm. Velədcən kačestvo vəsna tškašəm, dialektiko-materiališticeskəj mirovoznennə ləšədəm ponda, disciplina kəpədəm ponda tškašəm. Anřireligioznəj vospitannə. Pionerskəj dvizennə.

Kulakjas, popjas, šektanskəj veškədləšjas, mullajas ravinjas da ksendzjas munəb pənb čeləd jašlijasb, plošeadkajasb, stav čelədəs velədəmb. Čeləddjas religioznəj gruppajaslən organizacija. Jurbitan sovrannəjas da religioznəj praznikjas eməš velədcəmsə, disciplinasə, socsovevnovanə da udarņicestvo orədan sredstvojas. Šektant čeləddjasəs skolajasə, kinojasə vetləmbs dugədəm. Čelədlən anřireligioznəj dvizennə. Sblən mogjasbs da sodəmb (tom bezsoznikjaslən lədb SSSR-yn əni 2 mln sajas nin). Tom voinstvujušəj bezvoznikjaslən üzbs. Pionerjas da kommsomoləcjas religijalb pənb tškašəmbn.

Religioznəj vospitannələn klassəvəj eksploatatorskəj šambs („jenmbs povnb“ vospitajtəm). Religioznəj obrədjaslən klassəvəj šambs da naən zdorovjəb vřed vajəmb. Čelədəs anřireligioznəj vospitajtəm n mamjaslən mogjasbs. Skolaen velədcən üzbn, naučnəj znaņņəjas usvoitəmbn čelədlə otsaləmi, religioznəj velədəmjəšb, predrassudokjasb klassəvəj eksploatatorskəj da naukalə pənbda šamsə razjašnajtəm. Čelədlə anřireligioznəj liř ratura ləšədəm vblən uzaləm. Anřireligioznəj čačajas, vörsan torjas, plakatjas da mukəd tor oləmə přtəm.

LITERATURA

Jem. Jaroslavskij—O zadačax kommuništiceskogo vospitanija detej.

19. NRAVSTVENNOŠT JLBŠ

Torja klassjasb jəzbs vřdən aslb nogən vizədənb sija lišə məd postupok vblə, povedennə vblə. Buřzuazija divitə rabočajjasb zavəstvokajəsə kəzi beznřavstvennəjasəs, a proletariat sb vblə vizədə kəzi geroičeskəj tš

vьlə. Burzuazija nraustvennəjən lьddə naritəməs, kapitalizmь ənija krizis dьrji prodovolstvijəjas bьrədəməs.

Nraustvennoštlan bozestvennəj proisxozdenə jьls religijalan velədəmys tajə velədəmys ən eksploatorskəj samьs. Moraļən vekьsa da vezьtəmlun jьls burzuazija-lən nauka, tajə naukaьslən eksploatorskəj samьs.

Nraustvennoštlan istoričeskəj karakter jьls marksist-sko-leninskəj velədəm.

Kьzi vəli vizədə pervovьtnəj mort mortəs vijəm vьlə (oməlikjasəs da lisnəj čelədəs vijəm, starikjasəs vijəm, mort šojəm.). Klassəvəj ovseestvoьn moral opravdьvajtə ravstvoəs, krepostnəj pravoəs, Ravstvoəs da krepostnəj pravoəs kapitalištičeskəj ovseestvoьn, kodlən podulьs em meda uz, osuzdajtəm. „Svoboda, ravenstvo da bratsvo“ kьzi burzuaznəj moraļlən poduv, tajə „vecnəj ištinajasьslən“ icemerijəbs.

Religijaən klassəvəj moralsə ošveəajtəm. „Jen nimšan šornitis duxovenstvo, šornitisнь pomeseikjas, šornitis burzuazija, medьm nuədнь əssьnьs eksploatorskəj ištəresjassə“ (Lenin). Religijalan kьzi naritəm klassjasəs domalan torlən koləm jьls popjasən da burzuaznəj ucon-nəjasən javə vištaləmys.

Vetxozavətnəj moral. Novozavətnəj moral. Mukəd religijajaslən moral. Prestupnikjas pəvsьn religioznost.

Ovseestvennəj moral kьzi vьzdaļьs klasslən moral.

Proletarskəj moral. Mьj sulis Lenin kommuništičeskəj moral jьls. Proletarskəj morales proletariatan nuədan klassəvəj tьs ištəresjasь podčinitəm. Socializm soznatelnəja da aktivnəja strəitьsjasəs vošpitajtan mөгjas. Uz dinə, ovseestvennəj sovstvennost dinə kommuništičeskəj otnosennə. Vьl mortsə vošpitajtəmən socordj šəmlən da udarničestvolən roļьs.

LITERATURA

1. Lenin — Komsomolən mөгjas (VLKSM III sjezd vьlən vištaləm).

2. Jem.—Jaroslavskij — Kommuništičeskaja nraustvennost.

Мъј sulis Lenin religija jъlsъ da sьkъd tьskašъm jъlsъ: „religija — jъzъь opium“, — Marksъlъn tajъ suъmъь em religija vopros jъlsъ marksizm stav. mirovozrennъlъn pelesuv iz“. Мъј sulis Lenin religijalъn socialnъj vuzjas jъlsъ. Nartitъь klassjas kiъn religijaъd uzalъь jъzъs nar-titan orudijъ. Мъј sulis Lenin bъd ŕikas religij da bъd ŕikas religioznъj organizacija kontrevolucionnъj rol jъlsъ. „Әnija kаdša stav religijajassъ da vičkojassъ, stav da bъd ŕikas religioznъj organizacijajassъ marksizm vek vidlalъ kъzi burzuaznъj reakcijalъь organjasъs, kodjas sluzitъnъь eksploatacijaaъs dъrjъm vъlъ da rabočъj klassъs odurmanivajtъm vъlъ“.

Anŕireligioznъj propagandasъ proletariatъn nuъdan klassъvъj tьslъ podčinitъn kolъmъь. Religijalъn joštъm formajaskъd tьskašъnъ kolъmъь. Religioznikjaslъь vъl prijom-jassъ erd vъlъ petkъdъm, kodjas ziŕъnъь lъšъdčъnъь әnija obstanovka berdъ. Socialističeskъj ovsеestvoъn religijaъs venan vopros.

„Religijakъd tьskašъnъ kolъ kuznъь“ (Lenin). Verujtъь-jaslъь religioznъj čuvstvojassъ oskorvitъnъь poztъmlunъь da әsivkalunъь. Religijalъь da vičkolъь klassъvъj eksplo-atatorskъj rolsъ razjašnajtъm. Religijalъь naukalъь paъnda šamsъ razjašnajtъm. Praviŕnъj, naučnъj marksistsko-lenin-skъj mirovozrennъ gegervoъm. Uz dinъ socialištъčeskъj otnosennъ vošpitajtъm. Internacionaŕnъj vošpitanъnъ. Socialištъčeskъj stroitelstvoъn, ovsеestvennъj olъmъn, olan nog vъlmъdъmъn soznaŕlъnъja praktičeskъja učastvujtъm. Religijakъd tьskašъmъn nađladnъj primerlъn rolsъ.

Anŕireligioznъj izъn ukлонjas. Veškdъvъv ukлон (religija dinъ miritčana otnosennъ religijakъd vermašъmlъь poliŕičeskъj klassъvъj značennъsъ donjavtъm: sъ jъlsъ mъv-palъm, mъj religijaъd ačъь vъras da mukъd). „Suјgavъv“ ukлон (administrirujtъm da mukъd). Мъј ponda veškdъvъv da „suјgavъv“ ukлонjas kivъv kulakjaslъь, porjaslъь, mullajaslъь, ŕektanskъj veškdъlъьjaslъь. Veškdъvъv ukлон — medъьd opasnošt.

Мъј лоэ SVB, сълэн моҗасъс да изъс. Мъј лоэ
пролетарскэј своводомъсласэјјаслэн Интернациональс.

Religijakəd uspesnəjъka da pravilnəjъka тьс пшө-
дэм моҗъс колэ рьнъ SVB јаҗэјкаэ.

LITERATURA

N. Amosov — Socializm vəсна тьскаҗэм да religija.

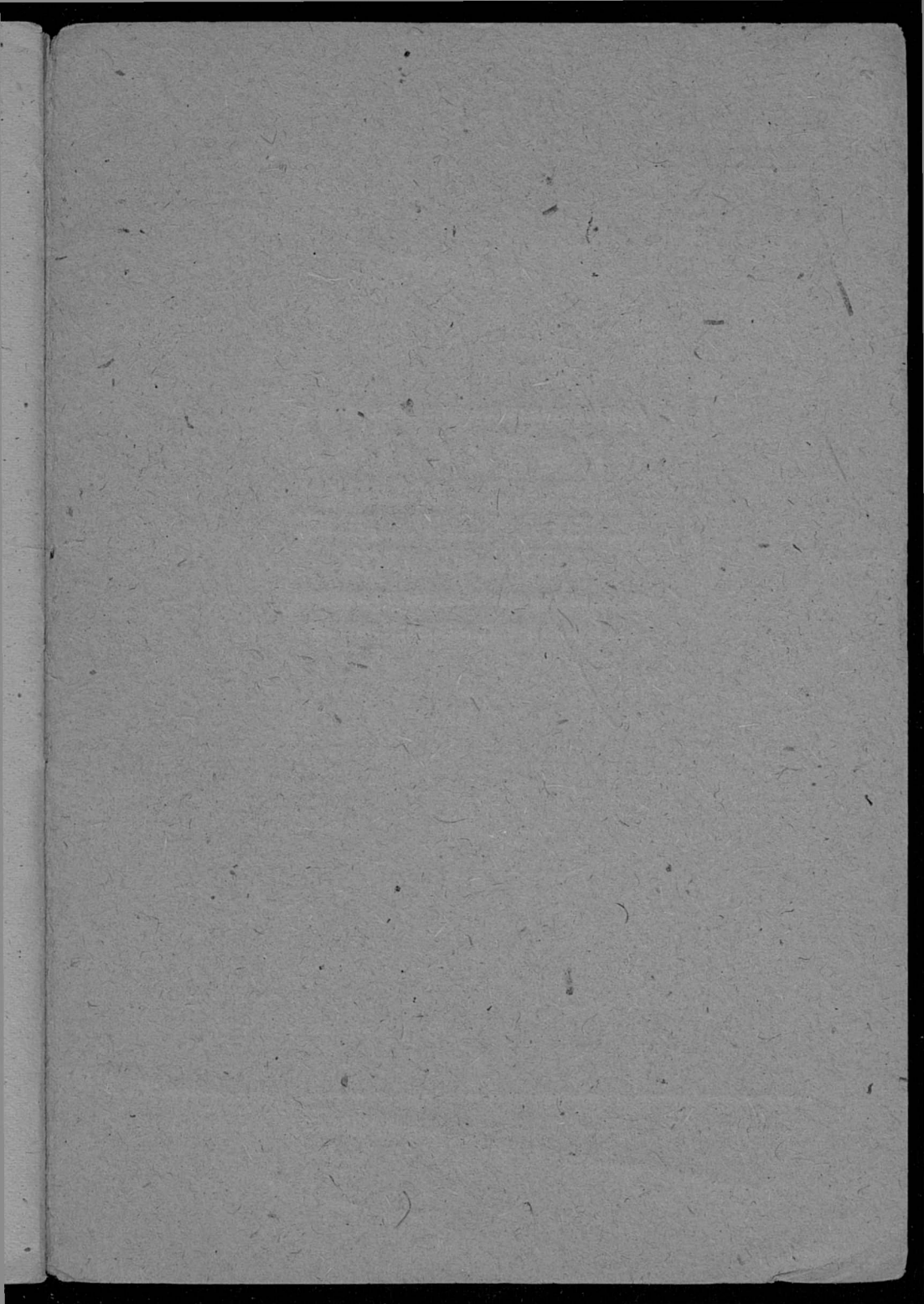
Инв. № 5145

Редактор Пыстин И.

Технич. редактор Юзликеев З.

Сдана в производство 1/X—33. Подписана к печати 10/XI—33. ОГИЗ № 117.
Б-6н. Формат бумаги 62×110. 1/24. 2 п. л. 31280 тип. зн. в п. л. Уполномоч.
Главлита Б-29614. Заказ № 1031. Тираж 2000 экз.

17-я фабрика Национальной книги ОГИЗа РСФСР, треста „Полиграфкнига“
Москва Шлюзевая наб. 10.

Допыс 15 уг.
Цена 15 коп.

42423
2-1214

**ПРОГРАММА
АНТИРЕЛИГИОЗНЫХ
БЕСЕД ДЛЯ ВЕРУЮЩИХ
И БЕЗБОЖНИКОВ**

На коми-зырянском языке

ОГИЗ — Государственное Антирелигиозное Издательство
Москва, Центр, Сретенка, 10